

مجموعه شاعران ایران جلد (۱)

حکیم باثر

(زندگی احوال عالم فردوسی)

نویسنده:

سیمین پناهی فرد

ماه‌ماد

سرشناسه: پناهی فرد، سیمین -
عنوان و نام پدیدآور: حکیم باژ: (زندگی ابوالقاسم فردوسی)/ نویسنده سیمین
پناهی فرد.

مشخصات نشر: تهران: ماه ماد، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۴۰ ص:؛ مصور: ۱۱ × ۱۷ س.م.

فروست: مجموعه مشاهیر ایران: ۱.

شابک: دوره: ۴-۳-۹۸۱۲۱-۶۰۰-۹۷۸؛ ۳-۰۰-۹۸۱۲۱-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۹ - ۱۴۰.

عنوان دیگر: زندگی ابوالقاسم فردوسی.

موضوع: فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۱۶ق. -- سرگذشتنامه

موضوع: Ferdowsi, Abolqasem -- Biography

موضوع: شعر فارسی -- قرن ۴ق.

موضوع: Persian poetry -- 10th century

موضوع: شاعران ایرانی -- سرگذشتنامه

موضوع: Poets, Persian -- Biography

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ پ ۸ / ۴۴۹۵ PIR

رده بندی دیسی: ۸۰۱.۲۱

شماره ثبت کتابخانه ملی: ۵۱۰۷۰۶۶

مجموعه مشاهیر ایران جلد (۱)

حکیم باژ (زندگی ابوالقاسم فردوسی)

نویسنده: سیمین پناهی فرد

ناشر: ماه ماد

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۳-۰۰-۹۸۱۲۱-۶۰۰-۹۷۸

بهاء: ۱۴۰۰۰ تومان

نشانی ناشر: تهرانپارس. بلوار شاهد. خیابان ۱۸۲ شرقی. پلاک ۴.

واحد ۴ تلفن: ۲۲۹۳۱۶۷۷

فهرست مطالب

مقدمه ۹

فصل یکم: از تولد تا بلندی

نام و زمان تولد فردوسی ۱۷

محل تولد و زندگی فردوسی ۱۹

رشد و تربیت و پرورش فردوسی ۲۰

پایبندی به اخلاق در فردوسی ۲۴

فصل دوم: جوانی و سروده‌ها

سال‌های جوانی فردوسی ۲۵

سروده‌های جوانی فردوسی قبل از شاهنامه ۲۶

فصل سوم: آغاز تدوین شاهنامه

نخستین تدوین شاهنامه ۳۹

دومین تدوین شاهنامه ۴۲

فصل چهارم: نگرش و اعتقادات

- تفکر و جهان بینی فردوسی ۴۷
- بینش دینی و مذهبی فردوسی ۵۵

فصل پنجم: سلطنت محمود غزنوی و تقدیم شاهنامه

- دلایل نفرت مردم طوس از اعراب ۵۷
- زوال دولت سامانی ۵۹
- به حکومت رسیدن محمود غزنوی ۶۱
- تقدیم شاهنامه به محمود ۶۳
- دلیل تقدیم شاهنامه به محمود ۶۶
- هجو نامه فردوسی علیه محمود غزنوی ۶۸

فصل ششم: بخش های اصلی شاهنامه

- تقسیم بخش های شاهنامه ۷۱
- زبان مردم طوس و تأثیر آن در شاهنامه ۷۴
- احترام فردوسی به سایر ادیان در شاهنامه ۷۶

فصل هفتم: پیام های فردوسی در شاهنامه

- پیام های شاهنامه ۷۹

فصل هشتم: پیری و بدرود حیات

- سال های پیری و درگذشت فردوسی ۹۳
- خاک سپاری پیکر فردوسی ۹۷

فصل نهم: بزرگداشت فردوسی و تأسیس بنیاد شاهنامه

- رواج سنت شاهنامه خوانی در ایران ۱۰۱
- کنگره هزاره فردوسی و تأسیس بنیاد شاهنامه ۱۰۲

فصل دهم: آرامگاه فردوسی

- پیشینه آرامگاه فردوسی ۱۰۷
- ویژگی های ظاهری آرامگاه ۱۱۵

فصل یازدهم: فردوسی و شاهنامه از نگاه بزرگان

- نظر شخصیت ها نسبت به فردوسی و شاهنامه ۱۲۳

- فهرست منابع ۱۳۹

کسی را که یزدان نکه دار شد

چه شد که بر دیگر می خوار شد

مقدمه

فردوسی نامی است که از نوجوانی با آن آشنا شدم و وقتی برای نخستین بار داستان رستم و سهراب را خواندم، از یکسو دلم برای مظلومیت سهراب که در آرزوی دیدار پدر بود و احساس پاکش اجازه نداد، مردن که سال چون رستم را بکشد، سوخت و از سوی دیگر آنگاه که رستم با رنگ بر سهراب چیره شد و پهلویش را درید و سپس فهمید که پسران خویش پسرش را کشته است و مویه و زاری می کرد، به درد آمد. اما حسی عجیب در درونم می جوشید که می گفتم رستم باید همچون همیشه پیروز میدان باشد و این به عقیده من راز شاهنامه است، زیرا هر ایرانی با خواندنش به واسطه

تصویرسازی و توصیف بسیار زیبا و جاندار حکیم طوس از میدان‌های جنگ و خلق و خوی پهلوانان، خود را در میدان کارزار حاضر می‌یابد و گویی از نزدیک شاهد مبارزه رستم و سایر پهلوانان با دشمنان ایران است و ناخودآگاه در انتظار پیروزی و غلبه او بر دشمن است و مصداق آنچه از دل برآید، لاجرم بر دل نشیند، در ابیات شاهنامه صدق می‌کند.

فریسی با عشقی وافر و روحی سرشار از وطن پرستی از دوران شکوه و اقتدار ایران باستان سخن می‌گوید و این عشق آنچنان قوی است که خواننده را تحت تأثیر قرار می‌دهد و حس سرافروری و شادی و قدرتمندی را در او بیدار می‌کند، تا حدی که از ابیاتی بودنش بر خود ببالد. او تنها شاعری است که تمام عمر گران را صرف سرودن یک اثر نموده است و چنانکه می‌گوید

برافکندم از نظم کاخی بلند

که از باد و باران ببا گزند

بسی رنج بردم در این سال سی

عجم زنده کردم بدین پارسی

نمیرم ازین پس که من زنده‌ام

که تخم سخن را پراکنده‌ام

شاهنامه تنها داستان جنگ‌ها و پیروزی‌های رستم نیست، بلکه سرگذشت مردم ایران را در طول سال‌های متمادی نشان می‌دهد و چگونگی مبارزه و پایداری آنان را در مقابل ستم و هجوم بیگانگان برای دستیابی به آزادی و عدالت به تصویر می‌کشد و گذشته از این‌ها در جای جای شاهنامه به ویژه ابتدا و انتهای داستان‌ها به پند و اندرز خوانندگان می‌پردازد و به آنها شیوه درست زیستن می‌آموزد، مانند ابیات زیر:

یاد جهان ابد به بد نسپریم
به کوشش همه دست نیکی بریم
نباشد همی یک بد پایدار
همان به که نیکی بود یادگار
همان گنج و دینار و کاغذ
نخواهد بددن به تو را سودمند
سخن ماند از تو همی یادگار
سخن را چنین خوا، باد به مدار
فریدون فرخ فرشته نبود
به مشک و به عنبر سرشته نبود
به داد و دهش یافت آن نیکویی
تو داد و دهش کن فریدون تویی

فردوسی مسلمانی یکتاپرست است و شاهنامه اش را با ستایشی زیبا از آفریدگار جهان آغاز می‌کند. اما عشق به سرزمین مادری و وطن پرستی در او چنان شدید است که گاه به احساسات مذهبی اش چیره می‌گردد و هر جا که به شکست ایران و پهلوانان ایران برمی‌خورد، ناله‌های جانسوز سر می‌دهد. محققان به این نتیجه رسیده‌اند که ده شاعر به عنوان برجسته‌ترین شاعران جهان شناخته شده‌اند که پنج تن از آنان ایرانی‌اند که فردوسی، خیام، سعدی، حافظ و مولانا از آن دسته‌اند.

اما جایگاه فردوسی در این میان بسیار رفیع است. شاهنامه تاریخ ایران باستان را از آغاز تمدن نژاد آریایی تا

انقراض حکومت ایران به دست اعراب در سه دوره اساطیری (از عصر کیومرث تا ظهور فریدون) و دوره پهلوانی (از قیام کاوه تا کشته شدن رستم) و دوره تاریخی (از اواخر عصر کیانیان تا انقراض ساسانیان) به تصویر می کشد. فردوسی به حق از نامی ترین و بزرگ ترین سخنوران ایران و استاد تمامی گویدگان و سخن سرایان پارسی است و بدین سبب به گردن همه ایرانیان و شاعران قبل و پس از خود حقی عظیم دارد. او در تمامی قالب های شعری مهارت داشت، اما ترجیح داد شاهنامه ای بهر این و برای این و عمر گرانش را در سرودن آن صرف کند تا بدین وسیله کاملاً در جهت احیای زبان پارسی و نمایش اقتدار ایرانیان بردارد.

شایان ذکر است چون هر کار پژوهشی نقایصی نیز خواهد داشت اثر من نیز مبرا از اشکال نیست، لذا از تمامی خوانندگان فرهیخته و علاقمند به فرهنگ و ادب این مرزوبوم خواهشمندم مرا با ارسال نظرات خود به درجۀ درس S.Panahifard@gmail.com در ارتقای کیفی این اثر یاری رسانند.

سیمین پناه فرید

زمستان ۱۳۹۶